

ELŐFIZETÉSI ARAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre 16 kor.
 Negyedévre 4 "
 Helyben háshoz hordva:
 Egész évre 20 kor.
 Negyedévre 5 "
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre 24 kor.
 Negyedévre 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáca-utca 3.

A szerkesztőség kérésre visszaküldi
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

Béke a nemzetiségekkel.

(—.) Nemrégiben Justh Gyula avval az eszmével lépett fel, hogy minél előbb meg kell oldanunk a nemzetiségi kérdést, békét kell kötnünk a hazai nemzetiségekkel, horvátokkal, románokkal és tótokkal, hogy aztán velük egyesülve, léphessünk sorompóba jogaink érdekében az osztrákokkal szemben. Addig nem remélhetjük jogaink teljes győzelmét az Ausztriával folytatott közdelemben, míg a hazai nemzetiségekkel való torzsalkodás leköti, megbénítja erőnket s e miatt nem fordíthatjuk teljes erőnket a közös ellenfél ellen. Justh kész a nemzetiségi béke érdekében áldozatokat is hozni, azokon felül is, a melyek a régi nemzetiségi törvény végrehajtásával járnának, így a nemzetiségi vidékeknek nemzetiségi főispánokat adna stb.

Ennek az érdekes nyilatkozatnak egy részét megcáfolták ugyan, de a lényege autentikusnak bizonyul. Rá is vall Justh Gyulára, ki minden erőt és törekvést koncentrálni akar a közjogi küzdelemre, melyet Ausztriával kell megvívunk.

A koalíció meg is kezdte a nemzetiségekkel való barátkozást, még mielőtt

kormányra jutott volna, de ez bizony balul ütött ki. Értjük a Supilóékkal való barátkozást és paktálást. Ez azonban másként nem is végződhetett, mert hiányzott belőle a horvátok részéről az őszinteség. Ők a magyar-horvát kiegyezést úgy magyarázzák, hogy Horvátországot külön államnak akarják feltüntetni, horvát állampolgárságról beszélnek, konspirálnak a nagyszerbekkel és önálló délszláv királyságról ábrándoznak és álmodoznak. Az utóbbi időben ugyan leszáltak egy kissé Jellasich lováról, a bán erős szorítása alatt bomladozik pártjuk és szeretnének már alkudozni és békülni, de ha az őszinteség megint kimarad a paktumból, akkor nem ér az egész semmit, kár lenne szóba állani velük.

A többi nemzetiségek úgy látszik sokat okultak a multból, Lukácsiu Lászlónak régi szereplése és mai parlamenti felszólalásai jelzik a nagy változást, melyen a memorandisták keresztül mentek. Kár volt, hogy olyan sokáig tartott a passzivitás, melybe Tisza Kálmánnak elaltatási politikája kergette őket. Három évtizeden keresztül, eddig tartott a passzivitás, nem szerepeltek a románok so-

raiból mások, mint a nemzetiségi agitátorok, kik örökösen hadi lábón állottak a magyar állammal s e miatt börtönbe jutottak. A többi nem szólt semmit, a nemzetiségi választók pedig hűségesen liferálták a mandátumokat a szabadelvű pártnak, melynek legbiztosabb, ugynevezett inventáriumos törzskerületei éppen a román vidékekről kerültek ki. Ha ezek között akadt is néha egy-egy nemzetiségi ember, az sem szólalt fel soha s így a románok gondolkodásáról alig tudott az ország egyebet, mint a mi a memorandisták és a Tribuna pereiből ki-világlott.

Ma már örömmel látjuk, hogy a memorandisták főtévedését, mely megtagadta a magyar állam területi és nemzeti egységét, alig vallja ma már egyetlen számbavehető nemzetiségi politikus. Ez pedig a fő. A többi dolgokban lehet egyezkedni, alkudni, engedni, de ebből egy jöttát sem. Most már, hogy a főkérdésben megértettük egymást, remélhetjük, hogy meg fogjuk érteni a többiben is.

A román nép, senki sem tagadhatja, jó nép. Hűséges, engedelmes, törvénytisztelő, meghajlik a tekintély előtt, val-

„TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

Modernség problémája a keresztény művészetben.

Az Aquiloni Szent Tamás Társaság 1908. nov. 11-iki gyűlésén felolvasta: Némethy Gyula dr.

Nem szerencsésebb Fieber többi véden-
 ceivel sem. Grünwald Béla ugynevezett vallásos képein is találhatunk minden egyebet, csak épen vallásos hangulatot vagy ihletet nem. »Az igazi gyermekmesékben van olyan művészet, a melyen a szimben valörökben s olykor a kép tárgyában is szolgál. Milyen primitív kedvességű mese például nagy képe: a három királyok ... és elindultak napkeletről a három királyok és mentek, mendegéltek, ragyogó napsütésben, tiszta kék ég alatt, viruló olajfák mentén, derékig virágos pázsitban és vezetted pedig őket a betlehemi jászolhoz, a Megváltó bölcsőjéhez, a pompázó fiatal tavasz.« Malonyay írja ezt nagy lelkesedéssel* Grünwald bibliai tárgyú képéről, amelyen a tárgy a sujet persze csak ürügy arra, hogy egy napsugaras délután, virágos pázsitban lovagoló vén török seikeket állítson elének. Minő szuverén elbánás a tárgy-

gyall December helyett május, Kelet tájéka helyett Nagybánya vidéke, tevék helyett gebék, szent királyok helyett elrajzolt köznapi vén törökök! Arra, hogy minő szírfoltokat képeznek, minő tényhatásokat idéznek elő egy napsugaras májusi délután keretében, természetesen ezen a vén seikek is jók.

Mi azonban a mellett maradunk, hogy a tárgy s különösen az emberi elem nem Hekuba a festészetben. Emellett tör lándzsát Robert Clermont Witt,** »How te look at picturas« »Hogy kell képet nézni?« a művében. Szerinte, ha az intellektuális és morális elem nem bírna fontossággal a festészetben, akkor semmi különbség nem lenne tisztán dekoratív s a figurális festés között. »Végelemzésben, ugyan, ez az érzékekre való hatás pusztán alak és szín által minden tekintet nélkül az értelemre, kevésben különböznék azon hatástól, amelyet egy kárpit vagy szép himzés gyakorol, ha mindkettő rajzban és színben kiváló. Azonban egy festménynél nem lehet az értelmi és erkölcsi érdeket egészen eltéveszteni szem elől, mert egy festmény nem csupán szépen és összhangzóan kombinált vonalak és színek összessége ... Minden művészet lényegében

tekintse emberi s arra kell apellálnia, amit találóan, bár illogikusan természetünk emberi oldalának nevezünk ...»*

Az impresszionista irány száműz minden intellektuális és morális, tehát minden pszichikai, lelki elemét a festészetből az emberrel tehát nem mint emberrel foglalkozik, hanem mint a nagy természet egy részével, mely alkalmat ad a festőnek fény és színhatások létrehozására. Nyilvánvaló ebből az impresszionista irány pantheisztikus hajlandósága. Az egyén ábrázolása, az arcképfestés így teljesen elveszti jelentőségét. »Az arckép célja, így írja Sizeranne Les questions esthétiques contemporaines c. könyvében, megmutatni nekünk azt, ami a

* Carried to its extreme such appeal to the senses through form and colour alone, without reference to the intellect, would differ but little from that made by a wallpaper or a fine piece of embroidery, both often beautiful in colour and design. But the intellectual and moral interest cannot be wholly lost sight of in a picture, which is not merely an arrangement of lines and colours, beautifully and harmoniously combined, and pleasing the eye by their order and variety. All art is essentially human, and must appeal to what is conveniently if illogically termed the human side of our nature.

** How te look at pictures. London, George Bell and Sons. 1303. 47. l.

* Művészet. 1905. 226 l.

Uj üzlet!

Most nyílt meg

Uj üzlet!

Van szerencsénk értesíteni, Nagyvárad és Biharvármegye n. é. vevő közönségét, hogy üzletünket tetemesen megnagyobbítva február hó 1-én a »Bazár épületben« Rákóczi-ut 2. szám megnyitottuk.

Tisztelettel

Klein Géza és Ödön
 confectio, női divat és menyaszszonyi kelengyék nagyáruháza.

lások, türelmes, szerény igényű, jólelkű, szívós, kitartó természetű. Bizony-bizony jobb sorsra érdemes. A kormány jóindulatán nem mulik a segítség, csak az kell, hogy jó vezetői legyenek e jó népnek.

Ezért tartjuk a sablonos dolgok közül kimagaslónak azt a körülményt, hogy Radu püspök hivatása szerint élére állott azoknak, a kik a nemzetiségi béke érdekében fáradoznak. Ha a-románság intelligenciája követi főpásztorának magasztos példáját, akkor bizhatunk benne, hogy meg is lesz az egyetértés, melynek áldását érezni fogja a magyar haza minden hű fia.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, február 8.

Elnök *Juszt* Gyula.

A múlt ülés jegyzőkönyvének felolvasása és hitelesítése után az irományok és kérvények bemutatása következik.

Az elnök jelenti, hogy *Bredicián* Korjolan képviselő tegnap meghalt. A Ház a részvétét kifejezi.

Csiemadia Endre az igazságügyi bizottság elnöke jelenti, hogy *Csávássy* Béla volt ház-nagy ellen a darabont-szolgák felvétele miatt 6590 korona erejéig indított pert a bíróság elutasította, mert időközben elszámolt *Perczel* Dezsőnek. Indítványozza, hogy a Ház indítson ellene kártérítési pört. A Ház *Lachne* Hugó hozzászólása után a jelentést elfogadja.

A földadókataszter kiigazításáról szóló törvényjavaslat részletes tárgyalása következik.

Csányi Sándor röviden szól. A törvényjavaslatot elfogadja, csak kivánoja a kataszter kiigazítását, amelynek szükségességét példákkal igyekszik bizonyítani.

Nagy György: Kívánja, hogy megbízható becslő-biztosok kerüljenek mindenüvé. A parlamentben a nagybirtokosok vannak képviselve

s ennek tulajdonitja azt, hogy a Ház többsége azon javaslat mellett foglal állást, mely a kisbirtokosok érdekeit cseppet sem védi. Ne igyekezzék a miniszterelnök úgy feltüntetni a dolgot, mintha a javaslat demokratikus volna. Bünnök tartja az adóreformjavaslatot megszavazni, mert még maguk a kormánypartii képviselők is hibáztatják, kárhoztatják.

Baloghy Ernő tiltakozik a megjegyzés ellen.

Nagy György: Ha a miniszterelnök fellátana s kijelentené, hogy a kiigazításoknál demokratikus lépéseket tenne, maga lenne az első ki elfogadná, így azonban nem fogadhatja el a javaslatot.

Kecskeméti Ferenc: A javaslatot elfogadja, bár nincsen vele teljesen megelégedve. Hiányzik a földadó progresszivitás. Felszólalását azal fejezi be, hogy minden egészséges helyreigazításnak hiva, jöjjön az indítvány akár a kormánypart, akár az ellenzék részéről.

A vita bezárások.

Juszt elnök, miután több felszólaló nem lévén és mert *Polónyi* Géza is visszavonja határozati javaslatát, a vitát befejezettnek nyilvánítja.

Boitsy Pál előadó rövidesen felszólal és elfogadja a javaslatot.

Elnök megjegyzi, hogy több határozati javaslat van, melynek szavazás alá kell kerülnie. A javaslat címét a Ház többsége elfogadja.

Bozóky Árpád azon indítványát, hogy a Ház adja vissza a javaslatot a pénzügyi bizottságnak, nem fogadják el.

Tíz perc szünet.

Polónyi Géza azon indítványát, hogy az első és második pontját a földadónak együtt tárgyalják, mert az lényegében egy, együtt tárgyalják, a Ház elfogadja.

Polónyi Géza: Kéri a Házat, hogy azt az indítványt, melyet az ellenzéki képviselők tettek, hogy t. i. a kataszteri kiigazítást hivatalból kell elrendelni, ne fogadja el a Ház. A második szakaszra módosításokat nyújt be.

Novoszy Mátyás és *Magdics* Péter horvátul beszélnek.

Több szónok nem volt feljegyezve, elnök a vitát berekeszti.

Wekerle Sándor a módosítási javaslatok közül egyet sem fogad el.

A Ház a második szakaszt változatlanul elfogadta.

A harmadik szakasznál *Holló* Lajos javasolja, hogy a kisajátítási kereseteket ne kellesen kimerítően indokolni a községeknek.

A harmadik szakaszt *Holló* Lajos módosításával elfogadják.

Az ülésnek 2 órakor lett vége.

A vasvári rendjel-ügy csattanója.

— Fényes elégtétel. —

Az egész országban megbotránkozást keltett Vas megye főispánjának és egyik főszolgabírájának azon minősíthetetlen eljárása, hogy a király Ő Felsége által *Glasics* Egyed vasvári plébánosnak adományozott *Ferenc* József-rend lovagkeresztjét egy megyehajduval kézbesítették a kitüntetett kiváló egyházi férfinak.

Azóta *Bezerédj* István főispán már audientum verbum volt a belügyminiszter előtt, ahol — amint a következmények mutatják — kellőleg ki lett oktatva az illendőségre, a királyi elhatározás kellő tiszteletben tartására s arra, hogy már lejárt az idő, amikor politikai hecceket lehet inscenirozni a más politikai nézetet vallókkal szemben. Most már tisztázva van a dolog, hogy *Molnárffy* főszolgabíró a főispán tudtával s intenciója szerint járt el, mikor a kitüntetést egy borítékba zárva, egy megyehajduval kézbesítette.

Ez a politikai gorombaság most olyan csattanós fináléval nyer befejezést, aminőre ugy *Bezerédj* főispán, mint *Molnárffy* főszolgabíró és a hátuk mögött levő klikk bizonyára nem számítottak.

Glasics plébánosnak fényes elégtételt szolgáltatnak a jövő vasárnap, mikor annak a mi-

legszemélyibb egy emberi lényben, mi a legbelsőbb, ami leginkább ő, Plein airben (szabad ég alatt) festve őt fák alatt a gallyak árnyékával tetováltan, megtarkítva a reflezek által az impresszionista azt mutatja meg belőle, ami a legteljesebb benne, ami leginkább a milien befolyása alatt áll rajta, ami leginkább más. Az arcképfestő célja elvonni modelljét a környezetből, hogy megmutassa miben különbözik attól. Az impresszionista tétel ellenben arra kötelezi a festőt, hogy belemerítse modelljét a környezetbe, mint valami tarkafürdőbe, hogy szétszórja lelkét a különböző dolgok lelkei között, elfojtsa szavát a lények mormogásába, eltüntesse tekintetét a virágok ragyogásában egyszóval, hogy eltüntesse ön magát a nagy mindenségben. Az ember nem egyéb, mint azon környezet terméke, amelybe beléhelyezték, azon pillantás, amelyben megfigyelik? * Az

* Le but du portrait est de nous montrer ce qu'un être humain a de plus personnel, de plus intime de plus lui. En le peignant en plein air, sous bois, tatoné de l'ombre des branches, bariolés par les reflets, l'impressioniste nous montre ce qu'il a de plus superficiel, de plus influencé par son milieu, de plus autre. Le but du portraitiste est d'altraire le modèle de son milieu, afin de montre en quoi il diffère de son milieu. La thèse impressioniste oblige a le replonger au contraire dans ce milieu comme dans un bain multicolores á éparpiller son âme parmi les âmes diverses des choses, á étouffer sa voix sous le murmure des êtres, á éclipser son regard par le rayonnement des fleurs, en un mot á le faire s'vanouir dans le grand Tout. L'homme n'est plus que le produit du milieu où on l'es mis et du moment où on l'observe. Sizeranne. Les questions esthétiques contemporaines. Paris. Hachette. 1904. 92. l.

ember a természet produktuma, a környezet szülött rabszolgája; ugyan ki lehetett volna ennek a determinista, főleg pantheisztikus, félig materialisztikus szemlélt művészet védelmezője, apostola, ha nem a hirhedt Zola?!

III.

Nem; ezt a művészetet nem engedhetjük be a templomba; hiszen hogy érdekelhetné ezt az isteni és az istenemberi, mikor a tisztán emberi sem érdekli?! Hogy fejezze ki ez a művészet az istenit, holott az emberit is beleolvastja a lélektelen az öntudatlan természet milienjébe?! Ámde van a modern művészetnek más ága, amely nem impresszionista, vagy legalább nem annyira az. Fieber Henrik Uhdet és társait ajánlja nekünk a Művészet hasábjain. Náluk, igaz, van morális, psydiar elem, de ők meg azzal vétenek a vallásos festészet szelleme ellen, hogy előszeretettel festik a köznapit, az alantast, sokszor az aljast s igen gyakran a rutat. Szerény véleményünk szerint a vallásos festészet földadata minden rendelkezésre álló eszközzel elénk állítani az istenit. Ha valahol itt áll, hogy:

Quantum potes tantum ande
Quic major vuurlande
Nec landare suffreis...

A vallásos festő nem vetheti el magától a szépet, hiszen a szépség forrása Isten, kinek egyszülött fiát másnak mint szépnek, fenségesnek festhetjük. Ki kell emelnünk minden eszközzel, tehát a szépséggel is emberfölötti kiválóságát. A keresztény festészet, az igazándi versenyzett is mindenkoron, a többi művészetekkel, hogy istenien szépnek tüntesse fel azt, aki speciosus prae omnibus fruir hominum. Keresztény érzülettel nem fér meg, sérti azt, hogy

Isten Fiát jelentéktelennek köznapinak, vagy épen rutnak lássa. »Valami visszataszítóbb,« írja *Sörensen* »mint az az alak, melyet Uhdé Krisztusnak merészel keresztelni még nem került szemünk elé.« »Die Figur steht in einem Thorwege; Hände und Arme sind zum Gesten erhoben; er ist predigend gedacht, und der Beschauer ist sein ideeller Zuhörer. Das Licht kommt von rückwärts, und die aus dem angeordneten Zuhörerraume kommenden Reflexe spielen im Gesichte und an den Fingern der Gestalt. Das Gewand ist ein grober, rötlicher Sack, mit einer Kordel zusammengehalten; ein brauner, lappenartiger Überwurf als Mantel hängt auf der einen Schulter. Der wirre Haarwuchs fällt in steifen Strähnen auf den Nacken hinab, der ganze Kopf ist nicht nur aller Göttlichkeit bar, sondern ohne jedwede geistige und seelische Grösse »es ist der Typus — wir übertreiben nicht — eines russisch-sibirischen Grubensträflings.«* Ha már Krisztus enyire köznapit, elképzelhetjük, milyen alakok az apostolok az utolsó vacsora képén; man empfindet es nicht als eine Ehre, írja *Sörensen*, dergleichen Subjecte als die geistigen, wahren Väter unserer religiösen und ganzen bürgerlichen Zivilisation anzuerkennen. Ezek lennének ecclesiarum principes, bellí triumphales duces... ahogy az egyház éneklí?! Ezek után csakugyan nem tudjuk, mit gondoljunk, midőn Fieber következő szavait olvassuk Uhdé ugyanazon képéről: »Lehet, hogy formai szépség tekintetében nem ér fel *Lionardo* képével, de bensőséges érzés szempontjából habozás nélkül följé helyezem az olasz mester alkotásának.**

* *Sörensen* i. h. 141. l.

** Fieber Henrik: Uhdé Frigyes. Művészet, 1906. 24. l.

niszternek kezéből veszi át a király kitüntetését, aki a királyi kéziratot ellenjegyezte.

Gróf Zichy Aladár, Ő Felsége személye körüli minisztere Vasvárra utazik, 10 orsz. képviselő, köztük Rakovszky István alelnök társágában s maga tüzi fel a kitüntetését Glasics mellére s résztvesz a kitüntetés tiszteletére rendezendő ünnepélyen. A minisztert a politikai hatóságok fejei üdvözlők, élükön Bezerédj főispánnal s az ünnepségnél Molnárffy Géza főszolgabíró is jelen lesz — hacsak beteget nem jelent.

A politikai ildomtalanúság így sült visszafelé s ebből Bezerédj főispánon és Molnárffy főszolgabírón kívül még sokan okulhatnak nemcsak Vasváron, de az egész országban.

Holló és Batthyány. Kiskuntélegyházán függetlenségi nagygyűlés volt a szabad ég alatt a piactéren. Több ezer ember volt jelen a gyűlésen, hogy meghallgassák Batthyány Tivadar gróf, Holló Lajos, Mérey Lajos, Lovászy Márton, Sümegi Vilmos és Kállay Tamás képviselők beszédjeit, s demonstráljanak az önálló bank mellett. Batthyány Tivadar gróf kifejtette, hogy az önálló bank ellen csak a nemzetközies és a darabontok agitálnak. A népgyűlés az önálló bank mellett fogadott el határozati javaslatot. Azután banket volt. Batthyány gróf pohárköszöntője után Holló Lajos fejtegette, hogy a függetlenségi párt rendületlenül ragaszkodik elveihez. Szólottak még Lovászy Márton, Kállay Tamás és Sümegi, utóbbi Justh Gyulát, mint a bankönállóság vezérét ünnepelte. Kossuth Ferenc miniszterhez üdvözlő sürgőnyt küldtek.

Vizsgálat a Szunyogh ügyben.

Szunyogh István vallomása.

Amióta Glac Antal főispán felfüggesztette Szunyogh István aljegyzőt, azóta már párbaj is volt az ügyből kifolyólag, amennyiben Ugron Gábor egy éles szatirával telt cikket közölt az ügyről s ezért Szunyogh provokálta a képviselőt. A párbaj a mai párbajok mintájára történt és a levegő lyukasabb lett s ezzel vége lett mindennek. — Az elpuffantott pisztolyok hangja

azonban nem zárta le a hivatalos aktákat, azokban folyik a vizsgálat a szabályok intézkedései szerint.

A vizsgálat vezetésével Keszthelyi Zoltán főjegyző van megbízva. Tekintettel arra, hogy a vizsgálatot elrendelő határozat ellen Szunyogh István nem adott be felelőzést az ügy menete feltartóztatlanul gyorsütemben halad a maga útján.

Keszthelyi Zoltán tegnap délelőttre maga elé hívta Szunyogh Istvánt. A felfüggesztett aljegyző a kihallgatás alkalmával olyanforma vallomást tett, hogy szinte az elkövetett cselekedet nem képez szabályokba ütköző dolgot.

Nevezetesen azt adta elő, hogy ő a főispáni tekintélyt nem sértette meg, mert a főispánnal nem hivatalos ügyben és nem hivatalos helységben találkozott. Glac Antal főispán titkára kíséretében az alispán előszobájából jött ki s itt mulasztotta el Szunyogh a köszönést. Szunyogh István vallomásában az alispán előszobáját nem minősíti hivatalos helyiségnek. Különböző a főispánt megillető köteles tiszteletet mindig megadta, a bizottsági üléseken is úgy viselkedett, ahogy az megkívánható volt. A főispánnal ő a magánéletben nincs jó viszonyban és ezért nem köszön. Ezt különben már két év óta teszi és ennek a folytatása volt az előszobai találkozás is.

Vallomásában kéri végül, hogy a vizsgálatot szüntessék be.

A törvényben előírt eskü szövege, melyet minden tisztviselő elszokott mondani a kinevezés után többek között azt is tartalmazza, hogy »felelősséggel szemben a köteles tiszteletet megtartom«, tehát nem határozza meg, hogy milyen szobákban kell ezt a tiszteletet megtartani, hanem általánosan kimondja, hogy a tiszteletet megadni köteles, így az alispáni előszobát sem vonja ki ez a formula, melynek végén minden tisztviselő elmondja, hogy

— Isten engem úgy segéljen!

Az ügy most már a főügyészhez kerül, aki véleményt fog mondani a büntetés kiszabására vonatkozólag, mely után az ügy a fegyelmi választmány elé kerül.

Éjjeli botrány a Szalárdy-utcán.

Harc a rendőrökkel.

Határtalan botrányt rendezett tegnap éjjel a Schlauch-téren és a Szalárdy utcán 5 vasuti munkás, kik megtámadva a járókelőket hatalmas dorongokkal ütlegelték és az abiakokat bevették. Mikor a cirkáló rendőr megállította őket, azt támadták meg s csak a rendőr segítségére hívtak segélyével volt lehető ártalmatlanná tenni a botrányrendezőket.

Részletes tudósításunk a következő:

Tegnap éjjel, úgy 10–11 óra között 5 vasuti munkás, névleg Madarász Mihály, Fenei István, Fejérváry Márton, Szabó Ferenc, Demjény Sándor vasuti munkások a Grósz-féle réti vendéglőben mulattak. Mulatás után, kissé kaputos fővel az utcára mentek s a Schlauch-téren hatalmas fűtykősökkel megtámadták a járókelőket, kik kénytelenek voltak futással menekülni a támadók elől. Majd az ablaktáblákat keztek verni.

Ezután a Szaniszló utcára tértek át, hol szintén megtámadták Gáspár Józsefet, Proszner Imrét és Szabó Rezsőt, kik nyugodtan haladtak az utcán. Szabó Rezső kereskedő segéd elfutott s kiabálni kezdett rendőr után. Ekkor elősietett Benedek Lajos 80 sz. rendőr, ki látta mint verik be a rabiat munkások Reik Antal kereskedő ablakait s mint kezdik fessegetni a levélszekrényt. Odaszaladt a munkások közé s igazolásra szólította őket. Erre Fejérváry Márton a rendőrnek esett s torkon ragadta.

— Megdöglesz kutya mihaszna.

Erre a többiek is reárohantak s a hatalmas dorongokkal kezdték fenyegetni Benedek Lajost. A rendőr erre fűtylőjébe fujva veszjelést adott, mire elősietett még két rendőr s nagynehezen ártalmatlanná tették a berugott munkásokat, kiket csak megkötözve sikerült a városházára kísérni mert állati módon rugtak haraptak. Az egyik munkásnak jobb kezefejéből csak úgy csurgott a vér. A rendőrségen rögtön kihallgatták őket s megengedték, hogy kialudják a virtuskodásban szerzett fáradalmait a hűvösön.

»Bensőséges érzése lehet akárki fiának; az a kérdés meglátja é a képein keresztény áhitat Isten Fiát? Bajosan, mert a többi között dicsfény övezi fejét; hiszen ugyanazon szerző szerint »Uhdének nincs szüksége ezen konvencionális eszközre, hogy az istenséget kifejezze.« Az alak nem szép, nem fonséges, nem kiváló; dicsfény nincs a fején; csakugyan kíváncsiak vagyunk, miről ismerjük meg, hogy a világ Megváltója? Ezen a képen csakugyan nincs tulhajtva a természetfölötti jelleg, mint Besnard képein, kinek ezt Fieber szemére veti »mert ez megfosztja műveit a természetességtől és közvetlenségtől.« Ugy látszik, vallásos festészetben még áhitatra sincs szükség. »A keleti bölcsek Mária-jából hiányzik a megszokott áhitatos tekintet, de arcán visszatükröződik a hányattatás, a szenvedés fájdalmas lehellete.« Ez szép, de egy sokat szenvedett szegény asszony talán még sem Alna Dei Genitrix, Isten dicső anyja? Méltán mondja a Deutscher Hausschatz referense: Sein Empfinden ist so durchaus subjectiv, dass er unmöglich viel Verständnis finden kann und — soll. Seine Werke erwachsen aus seiner modernen Gedankenrichtung, welche im Heilswerk des Evangeliums die menschliche Seite zu Ungunsten der göttlichen betont; der Gang nach Betlehem z. B.

* Modern vallásos művészet. Magyar Iparművészet. 1908. július. 203. l.

** Művészet. 1906. 27. lap.

schildert ein müdes junges Weib, nicht die in heiliger Erwartung glückselige Jungfrau.*

Ezek után valóban csudálkozunk kell, hogy ez a művész, aki husz százados keresztény művészet összes tiszteletet követő hagyományait megveti, aki a szent történet jelenetét természetfölötti jellegűből kivetkőzterti, a Boldogságos Szület Isten anyja helyett mint pusztá

* 35. Jahrgang, 1909, Heft 1. S. 36. Freber Uhde ajánlgatása közben hivatkozik a »Die Bibel in der Kunst« c. diszmunkára, melyhez szöveget Arndt jezsuita írt, s amely a mainzi érsek jóváhagyásával jelent meg 1906-ban. Néhány Uhde kép is van benne. Möller, a Litterarischer Handweiser kritikusa (1906, 844. l.) azt mondja róla: Einige Bilder sind künstlerisch tüchtig, aber religiös ohne Würde. Azt mondja továbbá: es ist zu bemerken, dass die Bibel in der Kunst als ein Auszug aus der grossen, u. a. von Kardinal Rampolla empfohlenen, lateinischen Vollbibel, die dieselben Illustrationen aufweist, angesehen werden kann. Die Enttäuschung, die sich in Deutschland in einigen Kreisen katholischer Abnehmer der Bibel in der Kunst nicht grundlos geltend macht, hat wohl darin ihre Ursache, dass man bei dem Titel des Unternehmens voraussetzen konnte, es handle sich um ein Werk für religiöse Erbauung, während der Verlag augenscheinlich nur intendierte, unter Billigung der kirchlichen Behörden (die ja vorliegt) ein interkonfessionelles und internationales Denkmal der religiösen Kunst unserer Zeit für kunstgebildete Kreise zu geben.

ember anyját festi, egyházi férfi szemében mint a keresztény művészet matadora tűnik fel. Azt meg épen sérelmesnek találjuk a keresztény művészetre nézve, hogy Uhdeval szemben a letűnt évszázad azon keresztény művészei, akik bensőséges vallásos ihletől ösztönözve festettek, melyről életük és egész művészetük tesz tanúságot, akik in concreto a keresztény, a katolikus művészetet képviselik, akik az isteni elemet minden rendelkezésükre álló eszközzel feltüntetik képeiken, akár a régmúlt művészei legyenek, mint: Cornelius, Overbeck, Schnorr v. Carolsfeld, akár a multéi, mint Führich, Steinb., Ittenbach, Deger Flandri, akár a jelenéi, mint Gebhardt, Feidmann, Fugel, Trenkwald, Feuerstein, a keresztény művészet tárgyalásánál vagy szóba se jönnek vagy mint édeskés, erőtlen, szentimentális bakfis és apácaművészet képviselői szerepelnek. Hogyne? Hiszen még az utólérhetetlen régi olasz festészet is cukrázművészet nevet nyer. Hát nem a köznapiság, a rutság apológiája ez?!

Fieber egy lélekzetvétel alatt ajánlja Klingert Uhdeval, illetőleg panaszodik, hogy ez valamint Stuck, Böcklin és Thoma nem ju-

* Jólleső ellentétben az utolsó két évtized műtörténéseivel, Schmid nemrég megjelent munkájában Kunstgeschichte des 19-ten Jahrhunderts érdemeik szerint méltatja a XIX. század első felében és derekán virágzott művészeket. Steinle »Der Grosspönitentiar« című képét »ein erschütterndes Seelen Genäldenek« nevezi.

UJDONSÁGOK.

Tájékoztató.

Február 10. Levélművelő és jelzőbank közgyűlése d. u. 4 órákor.

Február 11. Városi közgyűlés d. u. 3 órákor.

Február 14. A Kath. Kör közgyűlése és Palotay emlékkünnep d. e. 11 óra.

Politikai felköszöntők Radu püspök ebédjén.

Dr. Radu Demeter nagyváradi gör. kath. püspök régi szokásaihoz híven megvendégelte vasarnap Nagyvárad előkelő társadalmát. Az illusztris főpap ebédje ezúttal kiemelkedett a szokott keretből két nevezetes pohárköszöntővel. Az elsőt a házigazda mondta vendégeire és szeretett kedves hazánk az oszthatatlan magyar haza javára, másikat a főispán a magyar-román barátságra. E pohárköszöntők jelentőségét másutt méltatjuk. Itt csak a referára szorítokunk.

Vasárnap dében Radu püspök gyönyörű palotájának keleti fényű dísztermében gyülekezett Nagyvárad polgári, egyházi és katonai előkelősége. A püspök kedves szeretetreméltósággal fogadta vendégeit, kikkel aztán a politikai motívumokkal ékes ebédtől dusan díszített asztalhoz ült. Jobbján a főispán, balján az állomásparancsnok. Jelen voltak:

Glac Antal, Grünzweig Arthur, Fetscher Antal, Lányi József, báró Szentkereszty Zsigmond, Czankl Rudolf, Sztaniszlóvszky Adolf, Medvigy Mihály, Rimler Károly, Mangra Vazul, dr. Laurán Ágoston, Molnár Géza, Schreiter Lajos, Perneczky Gyula, dr. Bozóky Alajos, Barry József, Dietrich Rudolf, báró Gím Ferenc, Papp János, Szokoly Tamás, Velyászkó Gyula, S. ket Traján, Papp Miklós, Miskolczy Barnabás, dr. Molnár Imre, dr. Hoványi Gyula, Wertheimstein Alfréd, dr. Halász Lajos, Bánffy Zsigmond, Novotny S. Alfonz, dr. Kovács S. János, Dumbrács Vazul, dr. Stan Florián, Nyes Mózes, Buteau János, Sulyok István, Huzella Gyula, Pékánovits Imre, Papp Elemér, Vári Domokos, Kolossy Béla, dr. Sereghy Mihály,

Nizsalovszky Endre, Kőszeghy József, dr. Márkus László, dr. Kiss Döme, dr. Papp Szidor, dr. Papp Coriolán, Kretz Ambrus, dr. Lázár Aurél, Keszthelyi Zoltán, dr. Wallner Ödön, Bordé Ferenc, Dus László, dr. Konrád Márk, dr. Fráter Imre, dr. Wimmer Julián, dr. Fodor Viktor, Kozáry Gyula, Butyka Lajos, Gerő Ámin, Gauuder Izaurus, Gera Sándor, Hegedüs Nándor, dr. Móricz Ernő, Sass Ede, Erőss Rezső, dr. Vuicskó Gyula, Sebasta Otokár, Vasady Lajos, Szirmay Ödön, Nagy Máton, Rimanóczy Kálmán, dr. Baróthy Ákos, dr. Radu Jakab, Major Szilvius és az udvari papság.

A menü a következő volt:

Potage de volailles. Fogas de Balaton. Filet de Boeuf à la Jardinière. Soufflé à la Hamilton. Faisans roties. Salade italienne — Compots. Glace parfaite. Dessert — Zromage — Fruits Patisseries.

Pecsenyénél Radu püspök felemelkedett helyéről s áldomást mondott vendégeire.

Szive egész melegevel üdvözli vendégeit asztalánál, kívánja, hogy szeretet, egyetértés, testvériség szelleme uralkodjék közöttünk mindnyájunk, különösen szeretett keoves hazánk az oszthatatlan magyar haza javára, boldogulására. Isten éltesse!

Lelkes éljenzés fogadta a hatásos pohárköszöntőt. Csakhamar felkelt a főispán Glac Antal s a következőképp szólott:

Nap-nap után halljuk és olvassuk a híreket, melyek román izgatásokról és barátkozásokról szólnak. Az elsőt sajnálkozással olvasom, mert ha van ilyen izgatás, jogellenesnek, veszedelmesnek tartom. A másodikat örömmel üdvözölöm, mert szilárd meggyőződésem, hogy a nemzetiségieknek a magyar állam keretében elhelyezkedését szükségesnek tartom. Magyarország akkor lesz sziklaszilárd, ha minden ember megértve egymást, a magyar haza javára fog dolgozni. A magyarság hazafias érzés buzgó harcát tiszteli házigazdájában s reá mint a magyar-román barátság előharcosára ürti poharát. Éljen Radu Demeter püspök!

Zugó éljenzés volt a válasz a köszöntőre, mely mindannyinak szívéből szólt. Ennek a hatása alatt beszélgetve és kocintgatva töltötték

együtt a vendégek az időt s még asztalbontás után is megmaradt a két felköszöntő jóságos hatása a lelkekben.

* **A város hozzájárulása a vasutakhoz.** Nagyvárad város tanácsa, mint állandó választmány tegnap foglalkozott a pénzügyi szakbizottság azon javaslatával, hogy úgy a fűrdővasútra, mint a debrecen—nagyváradi vasútra Nagyvárad városa 50—50 ezer korona részvény aláírását, illetve átvételét határozza el. A városi tanács a pénzügyi bizottság javaslatát terjeszti elfogadás végett a közgyűlés elé, azzal a pótállással, hogy a debrecen—nagyváradi vasut igazgatóságába Nagyvárad város tanácsának egy tagja mindenkor beválasztassék, hogy a társaság működését a város érdekei szempontjából ellenőrizhesse.

* **A jogügyi bizottság ülése.** Nagyvárad város jogügyi szakbizottsága holnap, szerdán, február 10 én délután 3 órákor ülést tart, amelyen a lakbér-szabályzat még hátralevő szakaszait tárgyalja.

* **Ujabb gyermeknap.** Az orsz. gyermekvédő liga átiratot intézett Nagyvárad városához, amelyben legközelebb újabb gyermeknap megtartását kéri a liga céljaira. Mint értesülünk, a polgármester nem helyesli most egy újabb gyűjtés megtartását, mert az aligha vezetne eredményre. Az utóbbi időben a különféle célokra nagyon is igénybe lett véve a közönség. Pár hónap alatt Nagyváradon gyűjtéseket rendeztek a Boszniában levő katonák javára, a mentőknek és legutóbb az olaszországi szerencsétlenség alkalmából. Ilyen körülmények mellett egy ideig kár volna ismét a közönséget alarmirozni, annál inkább, mert más jótékony célokra, éppen a farsangon úgy is minduntalan igénybe van véve a polgárok jótékonyasága.

* **Befagyott a Körözs.** Az utóbbi napokban bekövetkezett nagy hideg jégpáncéllal vontta be a Körözs vizét. Helyenkint azonban nem fagyott be a folyó, de a gyerekek már tegnap ellepték a jeget. Helyénvaló lenne, hogy a rendőrség egy kissé gondolna erre s megtiltáná, hogy a nagyon is bizonytalan jégre men-

tottak nagyobb szabású egyházi megrendeléshez.* Mellőzve a pantheista Böcklint de Stuckot és Thomát is csak Klingerre akarok néhány szerény megjegyzést megkockáztatni. Nem tudná Fieler, hogy ez a kétségkívül nagytehetségű festő olyan képeket is bocsátott világgá, mint a »Sirén«, amely obszcenitásban felülmúl mindent, amit eddig a kiállításokon tapasztaltunk?! Tudhatja, hogy ezzel nem keveset mondottunk. De kitogást teszünk vallásos képei ellen is. »Krisztus a keresztján« ugylátszik teljesen meztelenül jelenik meg az ő képén; vele szemben áll egy visszatámasztó, összeaszott, nem mondok sokat: undok mumia. Ez akar lenni a fájdalmas Anya, a Mater dolorosa. Hogy a sok meztelen alak mit keres a keresztrefeszítés képén, holott a zsidóknál a meztelenséget nem tűrték, valóban nem tudom. Sok tintát fogyasztottak el már a »Krisztus az Olympuson« című kép méltatásában is. Az Üdvözítő aranybrokát ruhában jelenik meg négy keresztvivő, részben modern ruházatú, sőt puffos ujjú hölgy, a négy sarkalatos erény kíséretében. Undorító, absolute nem csábító meztelenségek veszik körül, nem görög istennők, hanem csupa fevetkezett örömlány didergő modell, a degenerált Istenek. Ezen az Olympuson diadalt aratni (ha ugyan ezt jelenti a kép) valóban nem nagy dolog. De mi sem kérünk az ilyen vallásos művészetből.

A modern művészet, az, amely mellett Fieber lándzsát tör, az eredetiség, az ujdonság hajhászatának, a végletes szubjektivizmusnak betege. Ki kell gyógyítani ebből a betegségből, legalább azt a művészetet, amely vallásos célo-

kat is szolgál, de főleg, amely mint keresztény művészet akar szerepelni.

Az egyéniség az eredetiség jogának, legalább a keresztény művészetben meg vannak a maga határai. Eredetiségnek, amely a keresztény hit, keresztény érzület, természetfölötti jelleg rovására érvényesül, nincs helye az egyházművészetben. VIII. Orbán pápa Sacrosancta Tridentina kezdetű constitutiójában határozottan tiltja, hogy a festők vagy szobrászok a szent személyeket hagyományos ábrázolásmódjukból kivetkőztessék. Ne quis, cuiuscunque gradus qualitatibus, ordinis, status vel conditionis ac dignitatis . . . imagine D. N. Jesu Christi et Beiparce Virginis Mariae ac Angelorum et Sanctorum sculperet aut antehac sculptas pretasque tenere, sen publico aspectui exponeret aut vestire cum alio habitu et prima, quam Ecclesia Catholica al antique tempore consuevit. . . Denore praesenti um prohibemus . . . ut veneratio et cultus sic dictio imaginibus angeatur, et quae oculis fidelium subiiciuntur, non inordinata, nec insolita eppareant, sed denotionem pariant et pietatem. Egyébiránt ez a constitutio csak megújítja és pontosabban körülírja a trienti zsinat határozatát, mely szerint a szokatlan, a hagyományos ábrázolástól lényegesen eltérő képet templomban kiállítani nem szabad. »Statuit S. Synodus, nemiar liceret ullo in loco vel ecclesia, enam quemodolibet exemtar ullan insolitan ponere vel ponendam curare imaginem nisi ab Episcopo approbata fuerit.*

* Lásd bővebben: Georg Hechner: Praktisches Handbuch der kirchl. Baukunst, Malerei und Plastik. Freiburg i. Br. 1891. 242. 243. Heinrich Detzel: Christliche Ikonographie. Freib. i. Br. 1894.

A vallásos művészetnek semmi oka sincs panaszkodni azon korlátok ellen, melyeket a dolog természete épp úgy felállít, mint az idézett constitutio. Ha egy Lionardo da Vinci, egy Raffaello Santi, egy murillo művészete szabadon mozoghatott a korlátok között, a XX. század művésze is szárnyalhat azok között szabadon. Egyéniségének modern technika érvényesülésének van ott tere, módja elég. Ne keresse, főleg a vallásos festő az ujszerűség, a modernség minden áron való hajhászatában az üdvösséget. Más az igaz siker útja.

Goethe egykor azt mondta a művészeknek: »Töltsék meg szellemüket és egész kedélyüket századuknak eszméivel és érzésével s e műremek magától létrejő.«*) A vallásos művész is keressen ihletet ott, ahol bőven talál: az egyház fölséges kultuszába, töltse meg szellemét és egész kedélyét a kinyilatkoztatás, a kereszténység örökségességü eszméivel és érzéseivel s akkor a vallásos remekmű magától létrejő. Vallásos remekmű mindenkoron imádság gyermeke volt s úgy lőn imádság, igaz áhitat szülője. Minden igaz keresztény művészen kell lenni valaminek Fresoleból, kiről gyönyörűen zengi a költő:

Und in klarem Engelscheine
Glänzt Fiesole, der reine
Der so hell im Lichte steht,
Weil die Kunst ihm ein Gebet.

*) Taine: A művészet philosophiája. Ford. Szana Tamás Budapest. 1878. 119 l.

* A modern művészetek és a papság. Katholikus Szemle. 1908. szept. 752. l.

jenek, mert könnyen megtörténhetik, hogy alákerül valaki a jégnek. Akkor pedig már késő lesz minden óvintézkedés. Ennek most lenne a helye.

* **Adományok.** A nagyváradai Központi Takarékpénztár az elmúlt év jövedelméből a városi árvaház javára 50 koronát és a városi tüdőbajosok dispansaire javára 150 koronát küldött a polgármesterhez.

* **Halálozás.** Komáromy Józsefné szül. Bogdán Mária Antonia, élete 47. évében elhunyt. Temetése tegnap délután ment végbe a Nogáll utcai gyászházról.

* **Magyarország a »Moderne Kunst«-ban.** A kereskedelmi miniszter szerződést kötött az egyik legtekintélyesebb német szépirodalmi lap, a »Moderne Kunst« kiadójával. A szerződés értelmében a lap külön füzetben, mint mellékletet fogja a husvéti számban adni Magyarországot ismertetését. E mellékletnek az lesz a hivatása, hogy még az utazási idény előtt megismertesse a német közönséggel Magyarországot szépségeit. A miniszter ezért most leiratot intézett Biharmegyéhez is, hogy a mellékletben közlendő megyei részekről adjon leírást esetleg képeket is, melyeket a miniszter rendeltetési helyére fog juttatni. Minden oldal, amit a megye el akar foglalni, 285 márkába kerül, melyet a megyének kell megfizetni. A füzet csak az esetben fog megjelenni, ha az országból legalább 50 oldalra való anyag gyűl össze.

* **Uj asztaltársaság.** Folyó hó 6-án a »Fekete Sas« éttermében megalakult a »Szittyá asztaltársaság«, melynek elnöke Boránd János, alelnöke dr. Berlik József, titkára Sándor Ábris, pénztárosa Juhász Rezső, ellenőre Berkes Mór, azonkívül 12 választmányi tagja van. Szegények és sorsüldözöttek, kik támogatásra szorulnak, jelentkezzenek a fenti asztaltársaság vezetőségénél, mert a befolyt járulékok minden hóapban szétosztatnak.

* **Két pusztuló községért.** Megirtuk annak idején, hogy Feketetót és Feketebátor község határait a Körösvíz állandóan mossa s a lakosok birtokai napról-napra fogynak. A községből már a múlt évben kérelemmel járultak a megyéhez és földmivelésügyi miniszterhez, hogy a Körösvíz gátjait javítsák ki. Az illetékes folyószabályozási társulatokhoz lett az ügy áttéve. A társulatok egymásra licitáltak és egyik sem akarta a maga területének elismerni a két községet. A földmivelésügyi miniszter tegnap végre értesítette a vármegyét, a védőgátak elkészítésének terveivel a gyulai folyam-mérnöki hivatal bizta meg. A tervek kiviteléhez szükséges pénzt a miniszter később fogja megadni.

* **Szerencsétlenül járt cigányasszony.** Bályokról mondja tudósítónk a következőket: *Kamatos Virág* nevű cigányasszony nagy csomag rőszével indult haza az erdőből. Amint átment a patakon, elcsuszott s arca bukott. Mivel a nehéz teher, mi a hátán volt, megakadályozta a felállásban, az alig 3 deciméteres vízbe belefult.

* **A Nemzeti Kaszinó Széchenyi lakomája.** Ezenként szokásos Széchenyi-lakomáját vasárnap délután 5 órakor tartotta a Nemzeti Kaszinó. Száználfele résztvevő számára terítették a kasinó emeleti ebédtermeiben, amelyeket erre az alkalomra virágokkal és délszaki növényekkel pompásan földszitettek. Az ünnepi beszédet *Pallavicini* őrgyőr főnök mondta.

* **Leforrázta a gyermekét.** Vaskóhi tudósítónk telefonálja, hogy ott e hó 6-án délután *Pokolyán* Mózesné a tüzhelyről egy nagy fazék forróvizet akart leemelni, a kezéből kiszuszott a fazék fogója s mellette álló gyerme-

két leforrázta, ki égési sebeibe behalt. Az előjáróság megtette a kellő intézkedéseket.

* **Tengerre magyar!** A közös hadügyminiszterium tengerészeti ügyosztálya a következő hirdetmény közzétételét kéri: A cs. és kir. tengerészethez folyó évi szeptember havában nagyobb számú jelentkezőt vesznek fel. Az illetőket a tanfolyamok sikeres elvégzése után tengerész kadettek és az üresedéseknek megfelelően tengerész-tisztokká nevezik ki. Felvételenk éreitségit tett középiskolai tanulók. A felvételenk szülő részletes tudnivalók folyó évi május havában fognak közzétetni, amelyek a közös hadügyminiszterium I. ügyosztályánál (tengerészet) is kaphatók.

SZÍNHÁZ.

Heti műsor.

Kedd: Forradalmi nász.
Szerda: Forradalmi nász.
Csütörtök: Délután ifjúsági előadás. A Velencei kalmár.
Döntörtök: Este Tatárjárás bérlet szünetben a Szigligeti szobor javára.
Péntek: Atalanta.
Szombat: A király.
Vasárnap délután: Vig özvegy.
Vasárnap este: A kedélyes paraszt, pemire

Forradalmi nász

Romantika a forradalomban. Nyersség és ellágyuló gyöngesség ölelkezése. Abszurdum minden ízében, amelyet a francia forradalom izzó levegőjében, az abszurdumok megvalósulása korában a szerző valóban akar elfogadtatni: ime, a Forradalmi nász.

Ernst de Tressaille márkit, az emigránst éppen az esküvője napján elfogják a forradalom katonái s halálra ítélik, de kegyelemből odaajándékozzák neki az éjszakát. A márki gyáva, a felesége hiába lelkesíti. Végre az asszony kegyelmet kér férje részére az őrség parancsnokától, Marcanon alexredestől. Kéze egy érintésével megbűvöli (!) az alexredest, ki rubát cserél a márkival, megmenti, ő maga pedig marad. A hősiessége meghódítja az ott maradó menyasszonyt s Marcanon reggel boldogan hal meg a márki helyett.

Ezt a merő képtelenségekből összeszőtt és néhol fölötte naivan megirt darabot forradalmi időben kell előadni, akkor hatnak a karzatra a marseillaise-es tirádák. A mi békés időnkben azonban eszünkbe jut, hogy hasonló érzékeny jeleneteket már más darabokban is láttunk, épp ilyen közepesen megírva; a rémuralom alakjai sem újak a színpadon s a darab képtelenségei szinte kiabálnak, úgy kirínak. Jó, hogy a darab néhány jó szerepet is tartalmaz és alkalmat ad hatásos alakításokra.

Az itteni előadás sikere többet köszönhet a szereplőknek, mint a szerzőnek. *Tóth Elek* (Marcanon) és *E. Kovács Mariska* (a menyasszony) játszották a főszerepeket, ami annyit jelent, hogy igazi művészetet kaptunk. Ez a két Istenadta művésztelenség pompás partnere egymásnak; kár, hogy ujabban keveset lépnek fel együtt. Művészi összjátékuk s szerepeik önálló kidolgozása az előadás fénypontja volt és sokat emelt a darabon. A márki gyöngeségét, gyávaságát *Beregi* játszotta igaz realizmussal. Bájos szobalány volt *Ilevesi* Mariska. — *Szarvasit* egy kisebb, de hatásos jelenetéért megtapsolták. Kis szerepe, de szép sikere volt *Kassainak* és *Sik* Rezsőnek.

A gondos előadás valóban sokat emelt a darabon. Valamivel gyengébb előadásban lehe-

tetlenség lett volna a komikus hatást elkerülni. A szerző fellengősségbe igyekszik s ha a jó előadás meg nem óvja, a neveltségességbe csöppen. — 5.

MULATSÁG.

Naptár.

Február 13. Tiszti estély. (Csarnok.)
Február 16. Swärdström négyes hangversenye a Csarnokban.
Február 18. A m. kir. nagyváradai honvéd hadapród iskola táncvígalmá saját helyiségében.
Február 18. Kereskedelmi iskola táncmulatsága. (Csarnok.)
Február 21. Postás bál. (Csarnok.)
Február 22. Megyebál. (Csarnok.)

* **Megyebál.** Több mint 3000 diszesen kiállított meghívó járja be az országot a 22-én tartandó megyebál hirdete. A Szt. László-hid felett és az Uri utca végén a megye színeivel egy-egy zászló lobog s rajta: *Megyebál.* — Nagyszabású, országhírű mulatság lesz ez, melyen itt lesz a büszke Bihar egész intelligenciája. A háromrétbe hajtott finom merített papírból készült meghívó homlokán *Bunyitay* Vince apátkanonok, a hisztorikus által megtalált Biharmegye legrégibb cimere díszlik. Alatta meghívó szöveg, izléses és csinos formában. A többi oldalakon a bál védnökségének és tisztikarának, majd a rendezőségnek névsora következik. A bál jótékony lesz, mit az olaszországi szerencsétlenek és Nagyvárad fiatal, de máris a legszebb reményekre jogosító egyesülete a *Bmke* fog élvezni. A bál 22-én este fél 10 órakor lesz a Kereskedelmi csarnokban. Csálád jegy 15 korona. Karzatjegy 6 korona. Személyjegy 6 korona. Táncos-jegy 2 korona. Felülfizetések köszönettel fogadtatnak.

* **A várad-velencei kath. kör. bálja.** Szombaton este zajlott le a Rölich-féle vendéglő nagytermében. Az a nagyszámú közönség, mely a bálon jelen volt, tanusította a Kör eleven életét s azt a valóban elismerésre méltó működést, melyet a Kör *Halász* Gyula plébános vezetése alatt Várad Velence keresztény lakossága körében kifejt. A bált egy kis hangverseny előzte meg. *Cséfán* Ilonka zajos tapsok közt igen kedvesen adott elő néhány magyar dalt *Bika* Mariska ügyes cimbalomkísérete mellett. Dr. *Kráger* Aladár ügyvéd alkalmi előadást tartott, melyben humoros bevezetés után halásosan s lendületes szavakkal mutatott rá a várad-velencei Kath. Kör nemes feladatára: az összetartás ápolására. A tapsok és éljenzések után *Laszcik* Ernő képezdei tanár tárogatón adott elő néhány gyönyörű kuruc nótát. A művészi zeneszám rendkívül tetszett s úgy *Laszcik*knak, mint előbb *Cséfán* Ilonkának és *Bika* Mariskának ráadásul is meg kellett toldania. Befejezte a hangversenyt *Krupha* Lajos pompás szavalata. Azután ráhuzta a cigány s a fiatalok a kora reggeli órákig legjobban hangulatban hódolt Terpsichorának. — A jelenvolt hölgyek- és felülfizetők névsorát helyszíne miatt holnapi számunkban közöljük.

Z E N E.

Fráter Loránd hangverseny.

Régen nem láttunk oly nagyszámú és diszes közönséget együtt, mint a tegnapi Fráterhangversenyen. Nagyvárad és Biharmegye legtöbb előkelő családját ott láthattuk a zsufolásig megtelt teremben, a jegyek már egy hete teljesen elfogytak. A hangverseny kezdetén meglepetésszerűen *Várady* Antal, a kiváló költő és író lépett a pódiumra s két részletben érdekesítő előadást tartott Petőfi színész-életéről és haláláról, számos ismeretlen adatot hozva föl a korán elhunyt költő életéből s halála körülmé-

nyeiről. A rendkívül vonzó modorban, élénken előadott tanulmány nagy tetszést aratott.

A közönség azonban Fráter Loránd kedvéért gyűlt össze s lázas türelmetlenséggel várta fellépését. Fráter harmadszor lép fel városunkban s harmadszor van alkalmunk beszámolni az ő sajtósági »művészetének« hatásáról. Jól emlékezünk, hogy első alkalommal nagyon tetszett, amint ma is tetszett azoknak, akik először hallották. Tetszik, mert érdekes. Érdekes, hogy egy mosolygós arcú férfi hegedűvel a kezében áll a dobogóra és igen-igen közepes hanggal, amely olyan se nem tenor, se nem bariton, lágy, de nem képzett, s amely hang csak tavaly óta is sokat vesztett lényéből és erejéből — énekelni kezd magaszerzette népdalokat.

Fráter Loránd valódi népdal-énekes s így csak természetes, hogy Székács és Tarnay dalival kevés hatást ért el. Annál több tapsot kapott magyar nótáért, melyeket igazán ügyesen és változatosan ad elő, mindig követve énekével a szöveg természetét. Ez az ügyesség azonban még nem teszi művészzé. Csodáljuk, hogy még nem akadt utánozója a kabarékban, ahol az ilyen művészet inkább helyet foglalhat, mint a drága hangversenyeken. Az az osztatlan és általános ünneplés, amelyben Fráternek a fővárosban és vidéken egyaránt része van, nem is az énekesnek vagy hegedűművészesnek, hanem a poétalelkű s országosan ismert népdalszerzőnek s az ő saját rokonszenves egyéniségének szől.

A zongorakíséretet Diensz Oszkár látta el nagy gonddal, bár sem az, sem néhány szép szólószáma nem tették túlságosan próbára jól ismert kiváló művészetét.

A rendezés, melyet Sebő Imre látott el, kifogástalan volt, a hangverseny végén a ruhátárnál keletkezett tolongás nem a rendezőség, hanem a közönség hibája. Hatszáz ember nem kaphatja meg egyszerre a felöltőjét.

Dr. K. J.

IPARÜGYEK.

△ **Mestertanfolyam cipészek részére**
A cipész mestertanfolyam előadásain Kelemen József mechanikus folyó hó 10-én szerdán d. u. 3-4-ig bemutatja a legújabb szakmabeli gépek kezelési módját, amelyre nemcsak a tanfolyam hallgatóit, de azonkívül álló s érdeklődő cipész-mestereket is meghívom. Szűcs Izsó a tanfolyam vezetője.

EGYESÜLETEK.

A magántisztviselők közgyűlése

A nagyvárad magántisztviselők egyesülete amelyen az utóbbi időben egyes szocialista érdeklődő tagok szeretnének zavart okozni, vasárnap délután tartotta közgyűlését. Érdekes mozzanata volt a gyűlésnek, hogy az egyesület eddigi elnöke Fényes Manó ezen tisztségéről lemondott, mivel nyugalmába vonulása folytán megszűnt magántisztviselő lenni.

A gyűlésen a tagok nagyszámában voltak jelen, csupán a szocialista elveket propagáló tagok zöme maradt távol a gyűléstől. A lemondás alkalmával Weisz Lajos méltatta Fényes Manó elnök elévülhetlen érdemeit az egyesület körül s indítványára lelkesedéssel Fényes Manót az egyesület örökös diszelnökéül választották.

Fényes Manó ígérte, hogy ezután is szíven viseli az egyesület érdekeit és 100 koronával alapító tagul lépett be az egyesületbe. Ezután az évi jelentést, zárszámadást és költségvetést elfogadták.

Az egyet elnökéül egyhangulag Schwartz

Izidort választották. A többi tisztségekre szavazással beválasztották:

Alelnökökké: Weisz Lajos, Rác Jakab, Weisz Ignác, Kondor Dezső; főtitkár Fried Ferenc; titkár Németi Mihály; pénztárnok Reich Dávid; ellenőr Békefi Sándor; jegyző Lang Lajos; aljegyzőkké Herczeg Sándor, Grünfeld Sándor, Rein Marcel; könyvtáros Weisz Mór, Mautner Leó; számvizsgáló bizottság Kajári Ármán, Erdévi Jenő, Spitz Jenő; háznagygyá Rosenzweig Ármán, Nagy Lajos.

A választmányba 48 tagot választottak. — Végül Schwarz Izidor új elnök összetartásra buzdította a tagokat.

(**Az építő iparosok gyűlése.** Az építő iparosok szövetségének végrehajtó bizottsága ma, kedden délután 6 órakor a szövetség hivatalos helyiségében ülést tart, fontos tárgysorozattal. A bizottság tagjai ez uton is felkérnek, hogy a gyűlésen teljes számban és pontos időben megjelenni sziveskedjenek. Sztrill Ferenc, elnök.

Igazságszolgáltatás.

§ **Korosmai verekedés.** Mérág községben történt múlt év június hó 15-én a falu korcsmájában, hogy együtt iddógáltak a falubeliek Istók Kosztán összevesztett régi haragosával Rosia Vaszalival. A kötekedésnek verekedés lett a vége s Rosia Vaszali Istók Kosztánt a földre dobta. — Mindeztől szótlanul nézte a történeteket Istók Kosztán Juon nevű fia. Azonban látva azt, hogy apját Rosia tetteleg is bántalmazza, fejszét ragadott s Rosia Vaszalit úgy fejen vágta, hogy az nyomban a földre rogyott vértől borítva s csak nagy nehezen gyógyult fel. Azonban örökre nyomorék maradt, mert jobb oldala az agy megsértése következtében érzéketlen lett. A fenti ügy joglalkoztatta tegnap a kir. törvényszék második büntető tanácsát. Milye Gyula volt az elnök, Ember Géza, Petrócs Zoltán szavazóbírók. — 7 tanu kihallgatása után kik fentieket állították, a kir. törvényszék Istók Juont, kit Lázár Aurél védett, mástólévi börtönrre ítélte. Ügyész Lázár Márton volt.

PÁVIRATOK.

Merénylet a keleti express ellen.

Belgrád, februr 8. Belgrádtól 80 kilométernyire merényletet követtek el a keleti express vonat ellen. A vonat előtt ugyanis felszedték a sineket. A nagyobb katasztrófa elkerülése csakis a vonatvezető éberségének köszönhető.

A Mihajlovics-ügy.

Budapest, február 8. A letartóztatott Mihajlovics százados édesatyja ma nyilatkozatot tesz közé, melyben valószínűtlennek tartja a Budapest tudósító cáfolatát, melyben fiáról azt adták közre, hogy illetlenül viselkedett. Ha ez így lett volna úgy fia nem mgradhatott volna még négy napig a főhercegi udvarban.

Földrengés Kecskeméten.

Kecskemét, febr. 9. Itt szombaton hajnalban két ízben egy gyöngébb, majd egy kissé erősebb földrengés volt érezhető, amelyet csak kevesen éreztek. Csütörtökön délután is észleltek erősebb földalatti morajt, de a lakosságot nyugalmában ilyen kisebb földrengések nem zavarják.

NYILTÉR.

Három szót mondok, sokajjelentőt,

meghülés, betegség — és szodeni! Meghülés, a mi ellen egy ember sincs biztosítva; betegség, amely minden figyelmen kívül hagyott meghülésből kifejlődhetik; és szodeni — természetesen, Fay-féle valódi szodeni ásványpasztilla, amely hamar megszünteti a torok minden meghülését, a légzőutak minden hurutját. Aki tehát fél a meghülésstől és nem akar beteg lenni, az használja rendszeresen Fay valódi szodeniét. Skatulyája 1 korona 25 fillért mindenütt kapható.

Vezérképviselő Magyarországon Ausztria részére: Guntzert W. Th. Wein IV. Grosse Neugasse 17.

KÖZGAZDASÁG.

A Biharmegyei Takarékpénztár közgyűlése.

Nagyvárad egyik régi, jónévtű pénztintézet: a *Biharmegyei Takarékpénztár* vasárnap, febr. 7-én tartotta évi közgyűlését. A beszámolón meggyőződtek újból a részvényesek, hogy a kiváló pénztintézet ügyeit kitűnő szakértelemmel vezetik s az elért szép eredmény biztató jel a jövőre.

A közgyűlést Wallner Ödön ig. elnök vezette. A részvényesek nagy számban voltak jelen.

Elnök konstata, hogy a részvényesek kellő számban vannak jelen s a gyűlést megnyitotta.

Fleischhacker Gyula vezérigazgató lelővasta az igazgatóság jelentését, amely kegyeletes szavakban emlékezik meg Weisz Gábor igazgatósági tag és Ragány János felügyelő bizottsági elnök haláláról. Felemlíti a jelentés a múlt évi közgazdasági viszonyokat, amelyek nem a legkedvezőbbek voltak. A követett óvatosság idézte elő, hogy az eredmény valamivel mögötte maradt az előbbi évnék.

Az intézet üzletkörébe vonta az iparvállalatok létesítését és támogatását.

Bejeleni még az igazgatóság, hogy Fényes Manó pénztárnok 35 évi szolgálat után nyugalmába vonult s elismeréssel adóznak hű és buzgó működéséért.

A múlt évi nyereség 215,014 kor. 23 fill., amiből részvényenkint 50 korona osztalékot javasol kifizetni az igazgatóság.

Az igazgatóság jelentését, a mérleggel együtt elfogadták s a felmentvényt megadták. Ezután a választásokra került a sor.

Az igazgatóság tagjaiul egyhangulag megválasztották: dr Wallner Ödön elnök, dr Márkus László, dr Moskovits Miklós (uj), Pékánovits Imre, Rimler Károly (uj), dr Schweiger Ede, Schwartz Ferenc, Szunyogh Szabolcs, gróf Tisza Kálmán (uj), Weinberger Jakab, Weisz Ernő (uj), Wix Adolf.

A felügyelő bizottság tagjai lettek: Des Ezhrolles Kruspér Gilbert dr (uj), Kandel József, dr Fleischer Lajos (uj), dr Schwartz István (uj), Tatár Zoltán (uj).

A választmány tagjai lettek: Berger Gyula Csatáry József, dr Erőss Péter (uj), dr Gerő Sándor, dr Géher Lambert, Laszky Ármán, dr Lengyel Zsigmond (u), Mihelyi Jenő, Mihelyi Pál, Papp János, Rimánóczy Béla (uj), Róth János, dr Sebő Mihály (uj), dr Sigmund Andor (uj), Tabéry Ármán (uj), dr Waldmann Béla (uj).

A gabonatözsde határidői.

— Délután 4 órakor. —

		Budapest, febr. 6	
Buza május	50 kilogrammonként	11.60	
Buza okt.	—	—	10.38
Rozs okt.	—	—	8.96
Zab májusra	—	—	—
Zab okt.	—	—	7.04
Tengeri máj. 1908.	—	—	6.85
Tengeri jul.	—	—	6.69

A szerkesztőség felhívja
Dr. VUCSKICS GYULA.

Székely Imre

elsőrangú uri- és női fehérnemű
tisztító intézete

Nagyvárad Színház-utca 4.

Mant Frigyes

üveg- és porcellán kereskedése Nagyvárad,
Kossuth-utca. Mezey-ház.

Telefon szám: 474.

Bartos M. és Tsa

NAGYVÁRAD, Rákóczi-ut 2. Bazar-épület.

Kiszárolagos harisnya és ernyőkülönlegességek. —
Állandó nagy raktár férfi-, női- és gyermek-har-
isnyákban s keztyűkben a legegyszerűbből a leg-
finomabbig, továbbá eső- és napernyők. — Foly-
tonos újdonságok! — Javítások gyorsan eszközöl-
enek. — Pontos kiszolgálás. — Szolid árak. —

Preis R.

Paplan, madrac, szalmaszakok, pap-
lanlepedő, párnahuzat toll állandóan
kapható az ágynemű raktárban

Kossuth-utca 12.

Menyasszonyi kelengyét elkészít
ugyszintén művészi kézimunkákat

Kronemer Testvérek

Nagyvárad, Bazar-épület
színházzal szemben.

Menyasszonyi kelengyét Vász-
nat és Fehérneműt csakis

Strohmayer Pál

cégtől vegyünk!

Raktár: Nagyvárad, Szent László-tér 1. szám
a kishíd mellett.

Telefon 166. Telefon 166

Alkalmi vásárunk felülmul minden versenyt.

Divat selymek 75 krtól.
Női divat szövetek 46, 63, 82 kr.
Mosó barketek 22, 28, 33, 40 kr.
Mosó borduros delin 24, 26, 28 kr.
Raktárunk egyéb készlete dec. 31-ig tetemesen
le van szállítva.

KLEIN TESTVÉREK divatruháza, Zöldfa-ut elején.

Kovács József

katonai- és polgári cipész.
Orthopéd munkák.

Nagyvárad, Beöthy Ödön-utca 35.

Február hó 16-án

a „Keresk delmi Csarnok“ disz-
termében lesz megtartva a
VILÁGHIRŰ

SWÄRDSTRÖM

négyes hangversenye.

Zongorán kíséri: TARNAY
ALAJOS ur, az országos
zeneakadémia tanára.

Belépő jegyek: 8, 6, 4 és 2
kor. árban e öre válthatók
SEBO IMRE könyv- és papir-
kereskedésében Rákóczi-ut.

A folyó hó végén nyilvános alá-
írára kerülő

4 1/2 % m. kir. kincstári jegyekre

előjegyzéseket az eredeti felvételek
mellett elfogadunk.

MAGYAR BANK RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

Megnyitlak a Fekete Sas nagyszálloda éttermei.

Nagyvárad valóságos látványosságát
képezi a Fekete Sas éttermei és föld-
alatti (souterrain) vendéglőhelyiségei. Pa-
zar fény közepette a legmodernebb be-
rendezés biztosítja a kitűnő kényel-
met ezen helyiségekben.

Kitűnő magyar és francia konyha, ki-
váló bel és külföldi borok, Dréher féle
dupla márciusi sör.

Társas étkezések céljára a legalkal-
masabb helyiségek állanak rendelkez-
ésre. Valóban méltán rászolgál ezen ne-
lyiség és annak fáradságot nem kímélő
bérleje BENRÁD ALBERT srre, hogy a
nagyközönség őt pártfogásban részesítse.

Hirdetések

felvételnek
a kiadóhivatalban.

M. kir. államvasutak üzletvezetőség Arad.

1766—1909. II. sz.

Versenyárgyalási hirdetmény.

A magyar királyi államvasutak aradi üzletvezetősége nyilvános írásbeli egységáras versenyárgyalást hirdet:

A Békéscsaba állomáson létesítendő áruaktárnak két részben történendő előállítási munkálataira.

Az építéshez szükséges anyagok közül a terméskövet, aki nem rostált homokot a szénszalakot a m. kir. államvasutak aradi üzletvezetősége adja, illetve becsátja vállalkozó rendelkezésére, a többi építési anyagot pedig első rendű minőségben a vállalkozó köteles adni.

A pályázati feltételek, a szerződés-tervezet, az ajánlati minta és költségszámítás a magyar királyi államvasutak aradi üzletvezetősége pályafentartási osztályában (II. oszt.) 3 korona lefizetése mellett, a hivatalos órák alatt délelőtt 8-tól délután 2 óráig bármikor beszerezhetők, vagy írásbeli megkeresés mellett a megfelelő bélyegjegyek előzetes megküldése után királyi postán is megkaphatók. Az építmény tervei a pályafentartási osztálynál megtekinthető; a munkák és szállítások kiadására vonatkozó feltétfüzet általános határozatai, az államvasutak vonalain előállítandó épületek leírása és feltétfüzetek részletes határozatai is, melyek a magyar királyi államvasutak igazgatóságának budapesti nyomtatványtárától megszerzhetők.

Az ajánlatot 1 koronás magyar okmánybélyeggel, az ajánlat mellékleteit, úgy mint a pályázati feltételeket, szerződés-tervezetet és költségszámítást pedig ivenként 30 filléres magyar okmánybélyeggel ellátva, lepecsételt borítékban a következő felíráttal:

Ajánlat az 1766—909. sz. versenyárgyalási hirdetés alapján a magyar királyi államvasutak Békéscsaba állomáson létesítendő áruaktár előállítási munkálataira kell benyújtani, vagy postán beküldeni és pedig legkésőbb 1909. évi március hó 2-án déli 12 óráig az aradi üzletvezetőség általános osztályának (I. oszt.) főnökéhez (aradi és csanádi egyesült vasutak palotája I. em. 13. ajtó sz.).

Az ajánlatok a benyújtásra kitűzött határidő leteltével a magyar királyi államvasutak aradi üzletvezetősége I. osztályában azonnal felbontatnak, mely alkalommal az ajánlattevők, vagy azok igazolt képviselői is jelen lehetnek.

Az ajánlatok benyújtását megelőző napon, vagyis 1909. március hó 1-én déli 12 óráig a pályázónak 3500, azaz Háromezer ötszáz korona bánatpénzt a magyar királyi államvasutak aradi üzletvezetőségének gyűjtőpénztáránál, hivatkozással a hirdett versenyárgyalás számára, akár készpénzben, akár állami letétekre alkalmas értékpapirokban letenni, mely bánatpénz esetleg posta útján is beküldhető.

Az értékpapírok a legutóbb jegyzett árfolyam szerint számíttatnak, de névértéken felül számításba nem vétetnek.

Azon felek, kik a postatakarékpénztár chequo forgalmában bent vannak, a bánatpénzt a postatakarékpénztár útján is letéteket. Az ajánlatban a bánatpénz letételének megtörténte megemlítendő ugyan, de az erről nyert letételi jegy nem csatolandó. A bánatpénzt az ajánlathoz csatolni nem szabad, mert az ilyen csatolt összeg bánatpénztől el nem fogadható.

Az itt felsorolt feltételektől eltérő, szabálytalanul kiállított, az ajánlattevő vagy meghatalmazottja által alá nem irt, javított vagy vakart szövegű, pecséttel le nem zárt, sértett borítékba helyezett, a kitűzött határidő után érkezett, a pótlólag vagy esetleg táviratilag tett és oly ajánlatok, melyekre nézve az aláírt bánatpénz előlegesen le nem tételt, figyelembe nem vétetnek.

Olyan ajánlattevők, kik a pályázat tárgyát képező munkák teljesítésére a törvényes képesítéssel nem bírnának, köteles ajánlataikban ily képesítéssel bíró megbízottat megnevezni, és annak képesítését igazolni.

Aradon, 1909. február hó.

Az üzletvezetőség.

HÁZAT VESZEK

kerttel vagy fásított udvarral. Ajánlatot kérek utca, házszám és ármegjelöléssel «Kómoly vevő» jelige alatt a kiadóhivatalba.

Közgazdasági Bank Részv.-társ.
Nagyvárad, Teleky-utca 10 szám.
Telefon 742 sz. Postatakarékpénztár 20161 sz.

Betétek után tiszta

5%

kamatot fizet.

(Betét kamatadót az intézet fizeti.)

MEGHIVÁS.

a «Nagyvárad Takarékpénztár Részvénytársaság»

62-ik rendes közgyűlésére,

mely 1909. évi február 28-án délelőtt 10 órakor, saját üzlethelyiségemben fog megtartatni.

TÁRGYAI:

1. Az igazgatóság jelentése az 1908. üzlet-év eredményéről.

2. A felügyelőbizottság jelentése az 1908. évi zárszámadások megvizsgálása tárgyában és

ezzel kapcsolatosan a mérleg megállapítása, valamint a nyereség felosztása iránti határozathozatal.

3. Az igazgatóság javaslata az alapszabályok 4., 14., 15., 26., 35. és 40 ik szakaszainak módosítása (az igazgatósági felügyelőbizottsági tagok, valamint a napibiztosok számának emelése és a közgyűlés határidejének meghirdetése meghatározott határidő leszállítása) tárgyában.

4. Az elhalálozás folyán megéresedett egy igazgatói állásnak, valamint az alapszabályok módosítása által szervezett igazgatósági tagsági helynek 2 évi időtartamra választás utján betöltése.

5. A módosított alapszabályok értelmében szervezett új felügyelőbizottsági tagságnak, valamint választás következtében esetleg megüresedhető felügyelőbizottsági helynek 2 évi időtartamra választás utján betöltése.

6. Az alapszabályok 40 ik szakasza értelmében kilépő 5 napibiztosnak 3 évi időtartamra, valamint a módosított alapszabályokban szervezett 3 új napibiztos helynek 3, 2 és 1 évi időtartamra választás utján betöltése.

7. Az igazgatóság előterjesztése a nyugdíjalap állásáról.

Minden részvényes, ki a közgyűlésen részt akar venni, tartozik a közgyűlést megelőzőleg a társaság pénztárába részvényt, melyet legalább egy hó előtt saját nevére iratott, szelvényeivel együtt letenni, hol az őt megillető szavazat számát előtűntető tértívénnyel láttatik el.

A mérleg eredeti példánya az üzlethelyiségben folyó február 21 től kezdődőleg a rész-Nagyvárad, 1909. február hó 7-én.

HLATKY ENDRE,

igazgatósági elnök.

Figyelmeztetnek a t. részvényesek, hogy az alapszabályok 15 §-a értelmében érvényes határozathozatalra 20 oly részvényesnek kell jelen lenni, kik a részvénytőkének legalább egy harmadrészt képviselik.

Belépési felhívás

a 6-ik évtársulatba.

A Belvárosi Takarékpénztár kebelében alakult **Belvárosi Takarékpénztár és Hitelszövetkezet** minden év január és július elsején egy-egy három évig tartó új évtársulatot nyit. Mindenki tetszés szerinti számban jegyezhet üzletrészeket s minden üzletrész után hetenként 20 fillér fizetendő, melynek összege a három év elteltével a felmerülő haszonnal együtt fog az üzletrészeseknek visszafizettetni.

A szövetkezet célja a takarékoságot előmozdítani s a tagok hiteligenyét kielégíteni. Szövetkezetünk tehát amellyel, hogy a *takarékosság ügyét szolgálja* tagjainak betéteik négyötöd része erejéig kölcsönt is nyújt.

Vidéki tagok a heti befizetéseiket befizetési lapok utján teljesíthetik.

Felvételidíj üzletrészenként 10 fillér s az első betét befizetésekor mindenki megkapja a saját nevére kiállított betéti könyvecskéjét.

Szövetkezetünk igen tisztelt tagjait, valamint mindazokat, kik szövetkezetünk tagjai óhajtanak lenni felkérjük, hogy a felvétel iránt intézeti helyiségünkben (Rákóczi ut, Barts—Óvári palota) bármikor jelentkezni sziveskedjenek.

Nagyvárad, 1909. január 1.

A Belvárosi Takarékpénztár és Hitelszövetkezet igazgatósága t

Megvettük a Czillér Imre-féle

= rőfös- és szőnyegáru raktárt =

Rákóczi-ut 7. a. (Szt. István palota) hol az

ÁRUSÍTÁST!

megkezdük.

Eladásra kerülnek az összes női ruhakelmék, Blous és ruhaselymek, szőnyegek, függönyök, vásznak, asztalneműek, ruhavásznak himzett batistok mosóárak, stb.

Tisztelettel

Dick Jakab és Társai.